

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

27.10.2023

г. Заинск

№ 914

«2022-2026 елларга Зэй муниципаль районының экологик куркынычсызлыгы программасын раслау турында» 2021 елның 28 декабрдәге 796 номерлы Зэй муниципаль районы Башкарма комитеты карарына үзгәрешләр кертү хакында

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЗЭЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

Әйләнә-тирә мохитне пычратуга каршы юнәлдерелгән чараларның нәтижәлелеген арттыру, хужалык һәм башка эшчәнлекнең тирә-юньгә тискәре йогынтысын кисәтә торган чаралар комплексы уздыру максатларында, Зэй муниципаль районы Уставының 45 статьясына таянып, Зэй муниципаль районы Башкарма комитеты

постановляет:

1. Зэй муниципаль районының 2022-2026 нчы еллар чорына Экологик иминлек программасына Зэй муниципаль районы Башкарма комитетының 2021 ел, 28 декабрь 796 номерлы Карарында расланган үзгәрешләрне кертүгә:

- Программаның паспортын яңа редакциядә;
- Төп чаралар планы һәм көтелгән нәтижәләр п. 2.3.10., п.3.1.10, п.3.1.12, п. 3.3.3, п. 4.8 яңа редакциядә;
- Акчаларны еллар һәм чыганаclar буенча бүлү таблицасынын 1,6,7,23,27,28,29 пунктларын яңа редакциядә бәян итәргә.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Зэй муниципаль районының рәсми сайтында (<http://zaink.tatarstan.ru>) урнаштырырга.

3. Карар басылып чыккан вакыттан үз көченә керә.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз җаваплылыгымда калдырам.

**Башкарма комитет
житәкчесе**

Э.Э.Галеев

Татарстан Республикасы
 Зэй муниципаль районы
 Башкарма комитетының
 2023 елның 27 10
914 номерлы карарына
 1 кушымта

«2022 - 2026 елларга Зэй муниципаль районының экологик иминлеген тээмин итү программасы» паспорты

Программаның исеме	«2022 - 2026 елларга Зэй муниципаль районының экологик иминлеген тээмин итү программасы»
Программаны эшләү өчен нигезләр	«Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон; «Әйләнә-тирә мохитне саклау» Россия Федерациясе дәүләт программасына үзгәрешләр кертү турында» 31.03.2021 елның 31 мартындагы 507 номерлы РФ Хөкүмәте карары; «Әйләнә-тирә мохитне саклау, Татарстан Республикасы табигый ресурсларын яңадан торгызу һәм куллану» дәүләт программасын раслау турында" 2021 елның 04 маендагы 304 номерлы карар нигезендә "Татарстан Республикасының әйләнә-тирә мохитен саклау, табигый ресурсларны яңадан торгызу һәм куллану" дәүләт программасына үзгәрешләр кертү турында" Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 28 декабрдәге 1083 номерлы карары.
Муниципаль заказчы (координатор)	Зэй муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүчеләр	Зэй муниципаль районы Башкарма комитетының ТКХ, төзелеш, транспорт, энергетика, элемент һәм юл хужалыгы бүлеге
Программаны үтәүче	Зэй муниципаль районы Башкарма комитетының ТКХ, төзелеш, транспорт, энергетика, элемент һәм юл хужалыгы бүлеге, "Мәгариф идарәсе" МКУ, "Яшьләр эшләре идарәсе" МКУ, Зэй муниципаль районы авыл жирлекләре башкарма комитетлары, предприятие, оешмалар житәкчеләре.
Программаның максатлары һәм бурычлары	Төп максатлар: - экологик куркынычсызлык дәрәжәсен күтәрү һәм табигать системаларын саклау - тотрыклы үсешнең һәм халыкның социаль-иқтисадый якланганлыгының кирәкле шарты буларак,

	<p>ресурслардан рациональ һәм экологик куркынычсыз файдалану</p> <p>- Зэй муниципаль районы халкының тормыш сыйфатын һәм сәламәтлеген яхшырту өчен кирәкле шартлар буларак, әйләнә-тирә мохитнең уңай торышын тәмин итү</p> <p>Төп бурычлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Зэй муниципаль районы территориясендә атмосфера һавасының сыйфатын яхшырту. • Зэй муниципаль районы территориясендә өске сулыкларның сыйфатын яхшырту. • Табигать комплексларын, шул исәптән урманнарны яңадан утырту һәм үсемлекләр, хайваннар дөньясының биологик төрлелеген саклау һәм торгызу. • Халыкның сәламәтлеге торышын яхшырту, авыруларны киметү. <p>Калдыкларны эшкәртү һәм үтилләштерү системасын кертү.</p> <p>Зэй муниципаль районы территориясендә әйләнә-тирә мохит сыйфатын жайга салу.</p> <p>Территорияне комплекслы бәяләүне тәмин итү, экологик яктан имин булмаган зоналарны ачыклау, экологик иминлек өлкәсендә мәгълүмат ресурсларын булдыру һәм аларга ярдәм итү.</p> <p>Халыкның экологик культурасы системасын, гражданлык үзаңы дәрәжәсен һәм әйләнә-тирә мохит сыйфатын тәмин итү өлкәсендә активлыгын үстерү</p>
<p>Программаны гамәлгә ашыруның сроклары һәм этаплары</p>	<p>2022 - 2026 еллар</p>
<p>Ярдәмче программаларның исемлеге</p>	<p>Программа экологик һәм икътисадый вәзгыятькә бәйле рәвештә даими төзәтелә торган конкрет ярдәмче программалар системасы аша гамәлгә ашырыла:</p> <p>1. Техноген йөкләнешләрне киметү буенча табигатьне саклау чараларын гамәлгә ашыру чаралары:</p> <ul style="list-style-type: none"> - атмосфера һавасын савыктыру һәм саклау чаралары; <p>2. Су объектларыннан нәтижәле файдалану һәм аларны саклау чаралары:</p> <ul style="list-style-type: none"> - халыкны чиста эчәргә яраклы су белән тәмин итү чаралары; - суүткәргеч, канализация челтәрләрен һәм корылмаларны киңәйтү, реконструкцияләү һәм төзү чаралары;

	<p>- сулыкларны төзекләндерү, ландшафтларны торгызу чаралары.</p> <p>3. Жир ресурсларыннан, үсемлекләр дөньясыннан рациональ файдалану һәм аларны саклау чаралары:</p> <p>- житештерү һәм куллану калдыкларын үтилләштерү, жыю, күмү чаралары;</p> <p>- жир ресурсларыннан нәтижәле файдалану һәм аларны саклау чаралары;</p> <p>- үсемлекләр дөньясын саклау чаралары.</p> <p>4. Халыкны савыктыруга юнәлдерелгән чаралар;</p> <p>5. Халыкка экологик яктан белем һәм тәрбия бирү.</p>
<p>Елларга бүлеп һәм чыганақларны күрсәтеп, финанслау күләмнәре</p>	<p>Муниципаль программаны финанслауның гомуми күләме 17052,64 мең сум тәшкил итә, шул исәптән елларга бүлгәндә:</p> <p>2022 ел – 3742,8 мең сум;</p> <p>2023 ел – 3882,86 мең сум;</p> <p>2024 ел – 3521,0 мең сум;</p> <p>2025 ел – 2953,0 мең сум;</p> <p>2026 ел – 2953,0 мең сум.</p> <p>Программаны финанслау Федераль бюджеттан, Татарстан Республикасы бюджетыннан, Зәй муниципаль районы бюджетыннан, законнар нигезендә бюджеттан тыш акчалардан шушы максатларга бүлеп бирелә торган чыганақлар булганда һәм планлаштырылган чаралар чикләрендә гамәлгә ашырыла. Программаны бюджет финанславы күләме һәм структурасы барлык дәрәжәдәге бюджетларның расланган параметрлары нигезендә һәм программа чараларын фактта үтәүне исәпкә алып ел саен төгәлләштерелергә тиеш.</p>
<p>Елларга бүлеп, программаның нәтижәлелеге күрсәткечләре белән программаның максатларын һәм бурычларын тормышка ашырудан көтелгән соңгы нәтижәләр</p>	<p>Программаның төп чараларын гамәлгә ашыру, аерым алганда, мөмкинлек бирәчәк:</p> <p>- атмосфера һавасына техноген йөкләнешне киметергә;</p> <p>- грунт суларының һәм туфракның пычрануын булдырмакка;</p> <p>- предприятиеләрнең аз калдыклы, ресурсларны саклай торган технологияләргә күчүе, житештерү һәм куллану калдыкларын, үсемлек калдыкларын урнаштыру өчен шартлар тудыруы исәбенә сәнәгать калдыклары барлыкка килүне киметергә;</p> <p>- Зәй шәһәренең һәм авыл жирлекләренең урамнарын һәм скверларын яшелләндерергә һәм төзекләндерү чараларын гамәлгә ашырырга;</p> <p>- әйләнә-тирә мохитне пычратуны кисәтү буенча кабул</p>

	<p>ителә торган чараларның оперативлыгын һәм нәтижәлелеген арттырырга;</p> <ul style="list-style-type: none"> - халык сәламәтлегенә техноген йогынты факторларын ачыкларга; - халыкка экологик культура, белем бирү һәм мәгълүматлы итү дәрәжәсен арттырырга; - әйләнә-тирә мохитнең торышын яхшыртырга, узган һәм агымдагы хужалык эшчәнлегенә бәйле экологик хәвеф-хәтәрне киметергә.
--	--

1. Программа методлары белән проблеманы чишүнең башлангыч торышын анализлау һәм аны хәл итү кирәклеген нигезләү

Татарстан Республикасында житештерү көчләренең үсеше матди һәм мәдәни байлыкның үсүенә генә түгел, ә әйләнә-тирә мохитне тагын да интенсив пычратуга һәм экологик тигезлекне бозуга да китерде. Үсә барган эксплуатация һәм табигать ресурсларын эшкәртү белән калдыклар күләме дә арта, алар табигый мохиткә кире кайта. Шуңа күрә хәзерге шартларда жәмгыять белән табигать арасындагы үзара мөнәсәбәتلәр проблемасын хәл итү беренчел әһәмияткә ия.

Пычрату чыганакалары булып торак-коммуналь предприятиеләрнең, предприятиеләр һәм оешмаларның чистартылмаган коммуналь-көнкүреш һәм сәнәгать калдыклары, агып ята торган нефть продуктлары һәм чүп-чар тора. Канализацияле чистарту корылмалары сулыкларга чыгарыла торган суларның чистартуның заманча таләпләренә җавап бирми торган технологияләрне кулланалар. Житештерү һәм куллану калдыклары әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынты ясый торган житди фактор булып тора, шул ук вакытта алар - икенчел матди ресурслар чыганагы да.

Зәй муниципаль районында елына 660 мең тоннага якын калдыклар барлыкка килә. Болар - сәнәгать, төзелеш һәм биологик калдыклар, шулай ук каты көнкүреш калдыклары һәм юынтык сулар.

Сәнәгать калдыклары, каты көнкүреш калдыклары кебек үк, химик составы буенча төрле. Жир асты суларына үтеп керә ала торган һәм туфрак-үсемлек капламына тискәре йогынты ясый торган күп кенә агулы матдәләрнең югары концентрацияле сыек житештерү калдыклары һәм юынтык сулар аеруча зур куркыныч тудыра. Калдыкларның төп массасы каты көнкүреш калдыкларының оешкан чүплекләренә чыгарыла, анда әйләнә-тирә мохит өчен яңа куркыныч матдәләр барлыкка килергә мөмкин.

Чүплектәге калдыкларның атмосферадагы явым-төшемнәр белән тәэсире нәтижәсендә барлыкка килә торган фильтрат аеруча куркыныч санала. Фильтратта органик һәм минераль матдәләр таркалуның күп санлы компонентлары бар. Участокның гидрогеологик төзелешенә бәйле рәвештә, чүплекләрдә калдыклар күмелгәннән соң фильтрат ясалу 1 елдан 25 елга кадәр

бара. Фильтрат белән пычрануга аеруча актив су алмашы зоналары, беренче чиратта грунт сулары дучар була. Чүплек атмосфераны да, гидросфераны да агулуй, үсемлек капламын һәлак итә, уңайсыз яшәү тирәлегә тудыра. Көнкүрештән агып чыккан юынтык сулар да куркыныч: аларның әйләнә-тирә табигать мохитенә тискәре йогынтысын киметү барлык урбанизациялә территорияләрнең мөһим проблемасы булып тора. Куркыныч бу очракта яшәү тирәлегенәң бактерияләр белән пычрануы һәм эпидемияләр кабынып китү ихтималы белән бәйле.

Сәнәгать һәм көнкүреш калдыклары барлыкка килү, куллану, зарарсызландыру, саклау һәм күмү проблемаларына традицион якын килү муниципаль район халкының сәламәтлегенә зыян китерә торган, экологик тигезләнешне начарайта торган, территориянең пычрануы белән характерлана торган вәзгыятькә китерде.

Программа чараларын гамәлгә ашыру нәтижәсендә шәһәрнең сәнәгать предприятиеләре әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясауны киметәчәк.

Әйләнә-тирә мохиткә тискәре антропоген йөкләнешне киметү тирәлек торышында сыйфатлы уңай үзгәрешләргә һәм Зәй муниципаль районы халкының экологик иминлеген арттыруга китерәчәк.

Шәһәр халкының яшәү шартларын яхшырту, экологик мәгълүматлылык дәрәжәсен һәм грамоталылыгын арттыру шәһәрнең тотрыклы үсеш өчен өстәмә стимул булдырырга мөмкинлек бирәчәк.

2. Төп максатлар һәм бурычлар, гамәлгә ашыру этаплары

Программаның төп максатлары:

-әйләнә-тирә мохиткә чыгарылган зарарлы матдәләрне бетерүгә юнәлдерелгән чараларның нәтижәлелеген күтәрү;

-әйләнә-тирә мохитнең сыйфатында тискәре үзгәрешләргә китерә торган хужалык һәм башка эшчәнлекнең начар йогынтысын кисәтә торган чаралар комплексы үткәрү.

Программаның төп бурычлары:

- шәһәр предприятиеләре тарафыннан атмосферага зарарлы матдәләр чыгаруның билгеләнгән нормаларын үтәү;

- шәһәр предприятиеләре тарафыннан су объектларына зарарлы матдәләр агызуны киметү;

- су объектларыннан рациональ файдалану һәм аларны саклау;

- жир ресурсларыннан нәтижәле файдалану һәм аларны саклау;

- шәһәрдә житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итүне оптимальләштерү;

- шәһәрнең яшел фондын саклап калу һәм үстерү;

- шәһәр халкының уңайлы тормыш шартларын тәэмин итү;

- халыкны экологик агарту.

Программа 2022 - 2026 елларда гамәлгә ашырыла.

Программаны гамәлгә ашыру сроклары программа чараларын тәэмин

итүнең ресурс мөмкинлекләрен исәпкә ала. Бу чор әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә беренче чираттагы бурычларны хәл итәргә һәм, Зәй муниципаль районының әйләнә-тирә мохиткә һәм халык сәламәтлегенә тискәре йогынтыны булдырмау максатларында, инфраструктураны тотрыклы үстерү өчен нигез булдырырга мөмкинлек бирә.

3. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программаның заказчысы булып Зәй муниципаль районы Башкарма комитеты тора.

Программаны гамәлгә ашыру процессы белән идарә итү Зәй муниципаль районы Башкарма комитетына йөкләнгән. Программаның үтәлешен координацияләү Зәй муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенә инфраструктура үсешенә буенча урынбасарына йөкләнгән. Программаны гамәлгә ашыру механизмы барлык программада катнашучыларның вәкаләтләрен һәм җаваплылыгын төгәл бүлешүенә нигезләнә.

4. Программаны ресурслар белән тәмин итү

Программаны финанслау Федераль бюджеттан, Татарстан Республикасы бюджетыннан, Зәй муниципаль районы бюджетыннан, законнар нигезендә бюджеттан тыш акчалардан шушы максатларга бүлеп бирелә торган чыганаclar булганда һәм бирелгән средстволар чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Программаны бюджеттан финанслау күләме һәм структурасы барлык дәрәжәдәге бюджетларның расланган параметрлары нигезендә һәм программа чараларын фактта үтәүне исәпкә алып ел саен төгәлләштерелергә тиеш.

Программа чаралары буенча эшләрнең бәясе эшләрне башкару сметалары нигезендә билгеләнә.

5. Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү

Программа чараларын гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген социаль, икътисадый һәм экологик аспектларда карарга кирәк.

Икътисадый нәтижәгә ирешеләчәк:

-су һәм һава кичлекләренә нормадан тыш зарарлы матдәләр чыгаруны, сәнәгать һәм көнкүреш калдыкларын үтилләштерүнең заманча ысулларын кертү өчен түләүгә бәйле продукция житештергәндә предприятиеләр чыгымнарын киметү аша;

-житештерү һәм көнкүрештән чыккан жыентык суларның тирә-юньгә тискәре йогынтысын киметү аша.

Экологик нәтижәгә ирешеләчәк:

-әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтыны киметү, аны бетерү;

-Зәй муниципаль районы территориясендә урнашкан торақ пунктларның санитар торышын яхшырту;

-техноген һәм табигатьтә гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу ихтималын киметү аша.

Социаль нәтижәгә ирешеләчәк:

- муниципаль район халкының сәламәтлеген яхшырту;
- әйләнә-тирә мохитнең торышы турында халыкны тагын да мәгълүматлы итү;
- программа чараларын гамәлгә ашыру нәтижәләре белән халыкның кызыксынучанлыгын арттыру;
- гражданның әйләнә-тирә мохит торышы турында белемнәргә тотрыклы ия булуына ихтыяжларын гамәлгә ашыру юллары аша.

➤

Татарстан Республикасы
Зэй муниципаль районы
Башкарма комитетының
2023 елның 27 10
914 номерлы карарына
2 кушымта

6. «2022-2026 елларга Зэй муниципаль районының экологик иминлеген тээмин итү программасы»
төп чаралар планы һәм көтелгән нәтижэләр

№ п/п	Чаралар	Башкаручы оешма	Баш кару срок лары	Финанслауның күздә тотылган чыганаclarы	Финанс чыгымнарына күздә тотылган ихтыяж (мең сумнарда)						Көтелгән нәтижэләр
					барысы	2022	2023	2024	2025	2026	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Техноген йөкләнеше киметү буенча табигатьне саклау чараларын гамәлгә ашыру											
1.1. Атмосфера һавасын савыктыру һәм саклау гамәлләре											
1.1.1	Казаннардан газ белән атмосферага чыга торган пычраткыч матдэләрне инструментлар ярдәмендә үлчәү һәм газ чистарту жайланмасының (ГОУ) нәтижәләлеген лаборатор тикшерү	«Генерацияләү компаниясе» ААЖ Зэй ГРЭСы филиалы	2022-2026	Предприятиенң үз средстволары	770,0	154,0	154,0	154,0	154,0	154,0	Атмосферага чистартмыйча зарарлы матдэләр чыгаруны булдырмау. УОГ нәтижәле эшләвен ачыклау
1.1.2	Регенератив һава жылыткычлары, казаннарның энергетик пар калориферлары өслекләрен юдырту	«Генерацияләү компаниясе» ААЖ Зэй ГРЭСы филиалы	2022-2026	Предприятиенң үз средстволары	1000,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	NOx, SO2, CO, корым, маз. ккалдыклары күләмен киметү; энергия ресурсларын экономияләү
1.1.3	Санитар-саклау зонасы (СЗЗ) чигендә, предприятие йогынтысы зонасында атмосфера һавасы торышына лаборатор контроль һәм физик факторларны үлчәү	«Генерацияләү компаниясе» ААЖ Зэй ГРЭСы филиалы	2022-2026	Предприятиенң үз средстволары	736,0	147,2	147,2	147,2	147,2	147,2	Пычраткыч матдэләрне чыгару сәбәпләрен һәм тавышлы пычрану сәбәпләрен вакытында бетерү

1.1.4	КВО фильтрларын һәм полимерлаштыру камераларын алыштыру. КВО фильтрларында һәм полимерлаштыру камераларында тыгызлыгы 50 кг/м3 булган минераллы плителәр куллану	Зэй шәһәренең «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022-2026	Предприятиенең үз средстволары	9610,0	1770,0	1870,0	1970,0	2000,0	2000,0	Атмосфераның потенциалы пычранган зонасын булдырмау
1.1.5	Санитар-саклау зонасы (С33) чигендә атмосфера һавасын һәм тавыш катылыгын контрольдә тоту	Зэй шәһәренең «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022-2026	Предприятиенең үз средстволары	1000,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	Нормадан тыш калдыклар чыгаруны булдырмау
1.1.6	ДВОС чыганаclarыннан атмосферага чыгарылган зарарлы матдәләр микъдарен үлчәү, ПЭК программасы нигезендә тикшерүләр үткәру	Зэй шәһәренең «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022-2026	Предприятиенең үз средстволары	3200,0	1000,0	500,0	500,0	600,0	600,0	Нормадан тыш калдыклар чыгаруны булдырмау
1.1.7	Пычрату чыганаclarын инвентаризацияләү. НДС эшләү. ДВОС булдыру	Зэй шәһәренең «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022-2026	Предприятиенең үз средстволары	6000,0	2000	0	2000	0	2000	Нормадан тыш калдыклар чыгаруны булдырмау
1.1.8	НМУ каршында программа буенча чаралар эшләү һәм килештерү.	Зэй шәһәренең «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022-2026	Предприятиенең үз средстволары	1400,0	300,0	0	500,0	0	600,0	Начар һава шартларында атмосфера һавасында зарарлы катнашмаларның таралуын булдырмау
1.1.9	НМУ туганда лаборатор тикшеренүләр үткәру	Зэй шәһәренең «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022-2026	Предприятиенең үз средстволары	7000,0	1200,0	1300,0	1400,0	1500,0	1600,0	Начар һава шартларында атмосфера һавасында зарарлы катнашмаларның таралуын булдырмау
1.1.10	Вагранкадан чыккан газларны яндырып бетерү системасы фильтрларын алыштыру	Зэй шәһәренең «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022-2026	Предприятиенең үз средстволары	29000,0	5600,0	5700,00	5800,0	5900,0	6000,0	Нормадан тыш калдыклар чыгаруны булдырмау
1.1.11	1 линиядә полимеризация камерасында газларны яндырып бетерү жиһазы монтажлау	Зэй шәһәренең «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022-2026	Предприятиенең үз средстволары	100000,0	100000,0	0	0	0	0	Атмосфера һавасына зарарлы матдәләр чыгаруны киметү
1.1.12	Фильтрлау кырларына пычраткыч матдәләр нормативларынан артуны киметә торган «Дарсан» биощидын керту	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенең үз средстволары	12000	2400	2400	2400	2400	2400	Исне, аммиак һәм күкерт водород бүленеп чыгуны киметү

1.1.13	Шикәр чөгөндөрөн киптергечне проектлау	«Зэй шикәре» ААЖ	2022	Предприятиенң үз средстволары	11000	11000					Суны фильтрацияләү кырларына ташлана торган суның сыйфатын яхшырту
1.1.14	Шикәр чөгөндөрөн киптергечне төзү	«Зэй шикәре» ААЖ	2023-2025	Предприятиенң үз средстволары	1000000		333333	333333	333334		Суны фильтрацияләү кырларына ташлана торган суның сыйфатын яхшырту
1.1.15	Утырманы корыту центрифугасы сатып алу һәм урнаштыру	«Зэй шикәре» ААЖ	2023	Предприятиенң үз средстволары	200000		200000				Суны фильтрацияләү кырларына ташлана торган суның сыйфатын яхшырту
1.1.16	Анаэроб өчетү жайланмасын проектлау	«Зэй шикәре» ААЖ	2025	Предприятиенң үз средстволары	10000				10000		Суны фильтрацияләү кырларына ташлана торган суның сыйфатын яхшырту
1.1.17	Анаэроб өчетү жайланмасын төзү һәм сафка кертү	«Зэй шикәре» ААЖ	2026	Предприятиенң үз средстволары	400000					400000	Суны фильтрацияләү кырларына ташлана торган суның сыйфатын яхшырту
1.1.18	Санитар-яклау зонасында һәм фильтрация кырларында атмосфера һавасы торышына химик-аналитик контроль	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенң үз средстволары	250,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	Калдыклар чыгаруны киметү: шикәр тузаны, агач тузаны
1.1.19	ГОУ жиһазларына агымдагы ремонт	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенң үз средстволары	50,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	Калдыклар чыгаруны киметү: шикәр тузаны, агач тузаны
1.1.20	ГОУ эшчәнлеге нәтижелелеген контрольдә тоту	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенң үз средстволары	50,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	Калдыклар чыгаруны киметү: шикәр тузаны, агач тузаны
1.1.21	ПДВ нормативларын үтәүне контрольдә тоту	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенң үз средстволары	250,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	Калдыклар чыгаруны киметү: шикәр тузаны, агач тузаны
1.1.22	Автомобильләрнең агулы газ чыгаруын (төтенләвен) контрольдә тоту	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенң үз средстволары	30,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	Атмосфера һавасы торышына контроль
1.1.23	Санитар-яклау зонасы проектын эшләү	"Аккурайд Уилз Руссия" ЖЧЖ	2022 – 2026	Предприятиенң үз средстволары	1089,0	1089,0					Сәнәгать предприятиесе янында торак йортларны теркәүне булдырмау
1.1.24	Санитар-яклау зонасында атмосфера һавасын тикшерү	"Аккурайд Уилз Руссия" ЖЧЖ	2022 – 2026	Предприятиенң үз средстволары	109,0	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	Нормадан тыш ташлауларны булдырмау
1.1.25	Атмосфераны пычрату чыганаclarынан чыккан сәнәгать калдыкларының сыйфатын мониторинглауны оештыру	"Аккурайд Уилз Руссия" ЖЧЖ	2022 – 2026	Предприятиенң үз средстволары	1250,0	250,0	250,0	250,0	250,0	250,0	Атмосфера һавасының нормадан тыш пычрануын булдырмау

2. Су объектларынан нәтижәле файдалану һәм аларны саклау чаралары
2.1. Халыкны чиста эчәргә яраклы су белән тәмин итү чаралары

2.1.1	Су куллану урыннарында Дала Зше елгасын һәм Зэй сусаклагычын мониторинглау	«Генерацияләү компаниясе» ААЖ Зэй ГРЭСы филиалы	2022-2026	Предприятиенәң үз средстволары	2500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	Су объектын мониторингын алып бару
2.2. Су үткәрү, канализация челтәрләрен һәм корылмаларын кинәйтү, реконструкцияләү һәм төзү											
2.2.1	Энергоблокларда турбина май суыткычларын һәм тукландыру насосларын опрессовкалау	«Генерацияләү компаниясе» ААЖ Зэй ГРЭСы филиалы	2022-2026	Предприятиенәң үз средстволары	500,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	Агым суларына май эләгүне булдырмау
2.2.2	Пар казаннары, турбина цехларының котельный һәм турбина бүлекләренәң ян чокырларын һәм каналларын чистарту һәм ремонтлау	«Генерацияләү компаниясе» ААЖ Зэй ГРЭСы филиалы	2022-2026	Предприятиенәң үз средстволары	1000,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	Агым суларына май эләгүне булдырмау
2.2.3	Гидротехник корылмаларга, 1,2,3 номерлы балык саклау жайланмаларына техник хезмәт күрсәтү	«Генерацияләү компаниясе» ААЖ Зэй ГРЭСы филиалы	2022-2026	Предприятиенәң үз средстволары	7305,0	1461,0	1461,0	1461,0	1461,0	1461,0	Су алганда Зэй сусаклагычындагы су биологик ресурсларына тискәре йогынтыны киметү
2.2.4	Хим-су эзерләү участогы фильтрларын алыштыру.	"Аккурайд Уилз Россия" ЖЧЖ	2022 - 2026	Предприятиенәң үз средстволары	10500,0	1900,0	2000,0	2100,0	2200,0	2300,0	Агымсуларны жыю, жир ресурсларын пычратуны булдырмау
2.2.5	Фильтрация кырларын ремонтлау, валларны ныгыту	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенәң үз средстволары	3350,0	650,0	650,0	670,0	670,0	670,0	Аварияләрсез эшләүдә ышанычлылыкны арттыру
2.2.6	Жир асты резервуарын чистартып, артскважиналарны агымдагы ремонтлау	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенәң үз средстволары	225,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	Аварияләрсез эшләүдә ышанычлылыкны арттыру
2.2.7	Фильтрация кырларын бүлү жайланмаларын ремонтлау (Д=325 мм)	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенәң үз средстволары	215,0	40,0	40,0	45,0	45,0	45,0	Аварияләрсез эшләүдә ышанычлылыкны арттыру
2.2.8	Агым суларга һәм табигый суларга химик-аналитик контроль	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенәң үз средстволары	250,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	Бөгелде елгасына мониторинг
2.2.9	Артезиан суына химик-аналитик контроль	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенәң үз средстволары	334,0	65,0	65,0	68,0	68,0	68,0	Скважиналардагы сунын сыйфатына мониторинг
2.2.10	Махсулаштырылган автомойкада автотранспорт юу	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенәң үз средстволары	115,0	20,0	20,0	25,0	25,0	25,0	Нефть продуктлары ташлауны булдырмау
2.3. Эрозиягә каршы чаралар, сулыкларны сәламәтләндерү һәм төзекләндерү, ландшафтларны торгызу											

2.3.1	Химик күрсәткечләргә һәм токсиклыкны белү өчен табиғый һәм агынты суларны лаборатор тикшерүләр	«Генерацияләү компаниясе» ААЖ Зәй ГРЭСы филиалы	2022-2026	Предприятиенң үз средстволары	2572,0	514,40	514,40	514,40	514,40	514,40	Пычрата торган матдәләр ташлану сәбәпләрен вакытында бетерү
2.3.2	Кире кайта торган суны микробиологик һәм паразитологик тикшерүләр (агынты суларга производство контроле)	«Генерацияләү компаниясе» ААЖ Зәй ГРЭСы филиалы	2022-2026	Предприятиенң үз средстволары	614,0	122,80	122,80	122,80	122,80	122,80	Су объектына пычраткыч матдәләр һәм микроорганизмнар ташлану сәбәпләрен вакытында бетерү
2.3.3	Су объектының яр буе линиясен чистарту буенча экологик чаралар	Зәй шәһәренң «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022 - 2026	Предприятиенң үз средстволары	570,0	100,0	110,0	120,0	120,0	120,0	Су объектына пычрату калдыклары эләгүне булдырмау
2.3.4	Балык саклау җайланмасына агымдагы ремонт	«Зәй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенң үз средстволары	125,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	Аварияләрсез эшләүдә ышанычлылыкны арттыру
2.3.5	Су тондыргычны чистарту һәм филтрлау кырлары картларын сөрү	«Зәй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенң үз средстволары	2750,0	550,0	550,0	550,0	550,0	550,0	Туфрак эррозиясен булдырмау
2.3.6	Бөгелде елгасының агынты сулары һәм өслек сулары сыйфатын тикшерү	"Аккурайд Уилз Россия" ЖЧЖ	2022 – 2026	Предприятиенң үз средстволары	925,0	185,0	185,0	185,0	185,0	185,0	Чистарту технологиясен тикшереп тору, табиғый суларның пычрануын булдырмау
2.3.7	Яңа Спас авыл җирлегенң Ирнә авылында чишмә төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	300	300					Төзекләндерү
2.3.8	Яңа Спас авыл җирлегенң Яңа Спас авылында чишмә төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	300				300		Төзекләндерү
2.3.9	Яңа Спас авыл җирлегенң Иске Бүсрәк авылында чишмә төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	300					300	Төзекләндерү
2.3.10	Иске Маврин авыл җирлегенң Иске Маврин авылында чишмә төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты (2022 елның файдаланылмаган акчалары исәбенә табигатьне саклау чараларын гамәлгә ашыру)	350		350				Төзекләндерү
2.3.11	Якты Күл авыл җирлегенң Утяшкино авылында чишмә төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	300		300				Төзекләндерү

2.3.12	Поручик авыл жирлегенең Канаш авылында чишмә төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	300				300		Төзекләндерү
2.3.13	Югары Налим авыл жирлегенең Югары Налим авылында чишмә төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	300		300				Төзекләндерү
2.3.14	Югары Налим авыл жирлегенең Налим авылында чишмә төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	300			300			Төзекләндерү
2.3.15	Аксар авыл жирлегенең Бүре Сарай авылында чишмә төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	300			300			Төзекләндерү
2.3.16	Аксар авыл жирлегенең Аксар авылында чишмә төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	300				300		Төзекләндерү
2.3.17	Баграж авыл жирлегенең Урта Баграж авылында чишмә төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	300				300		Төзекләндерү
2.3.18	Баграж авыл жирлегенең Югары Баграж авылында чишмә төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	300					300	Төзекләндерү
2.3.19	Мунча авыл жирлегенең Кабан Бастрык авылында чишмә төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	300			300			Төзекләндерү
2.3.20	Поповка авыл жирлегенең Демитрово авылында чишмәне төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	300					300	Төзекләндерү
2.3.21	Бигеш авыл жирлегенең Карман авылында чишмәне төзекләндерү	Башкарма комитет	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	300					300	Төзекләндерү
2.3.22	Бөгелде елгасының су саклау зонасы ярларын чистарту һәм ныгыту	Башкарма комитет	2022-2026	ЗМР бюджеты	400		400				Ярларны ныгыту
2.3.23	Кармалка елгасының үзән чистарту һәм су саклау зонасы ярларын ныгыту	Поповка АЖ башкарма комитеты	2022-2026	ЗМР бюджеты	500			500			Ярларны ныгыту
2.3.24	Сармаш Башта ГТСны декларация алды тикшерүе	ЗМР Башкарма комитеты	2022-2026	ЗМР бюджеты	95	95					Су ресурсларын саклау
2.3.25	Сармаш Башта ГТС зыянын исәпләү	ЗМР Башкарма комитеты	2022-2026	ЗМР бюджеты	100	100					Су ресурсларын саклау

2.3.26	Төги торак пунктында ГТСның куркынычсызлык декларациясе	ЗМР Башкарма комитеты	2022-2026	ЗМР бюджеты	599	599						Су ресурсларын саклау
3. Жир ресурсларын, үсемлекләр дөньясын рациональ файдалану һәм саклау буенча чаралар												
3.1. Житештерү һәм куллану калдыкларын үтилләштерү, туплау, күмү												
3.1.1	Калдыкларны алга таба утилләштерү һәм зарарсызландыру максатында жыю буенча хезмәтләр күрсәтү	«Генерацияләү компаниясе» ААЖ Зэй ГРЭСы филиалы	2022-2026	Предприятиенң үз средстволары	2469,0	493,80	493,80	493,80	493,80	493,80	493,80	Икенчел ресурсларга караган калдыкларны каты көнкүреш калдыклары полигонында күмүне булдырмау
3.1.2	«Генерацияләү компаниясе» ААЖ Зэй ГРЭСы филиалы ихтыяжлары өчен калдыклар жыю һәм утилләштерү хезмәтләре күрсәтү	«Генерацияләү компаниясе» ААЖ Зэй ГРЭСы филиалы	2022-2026	Предприятиенң үз средстволары	9320,0	1864,00	1864,00	1864,00	1864,00	1864,00	1864,00	Каты көнкүреш калдыклары полигонына чыгарыла торган калдыкларны урнаштырганда әйләнә-тирә мохиткә йөкләнешне киметү
3.1.3	Житештерү калдыкларын вакытында чыгару һәм утильләштерү	Зэй шәһәренң «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022 - 2026	Предприятиенң үз средстволары	60000,0	10000,0	10000,0	10000,0	10000,0	10000,0	10000,0	Әйләнә-тирә мохитнең житештерү калдыклары белән пычрануын булдырмау
3.1.4	Калдыкларны инвентаризацияләү. Паспортларны рәсмиләштерү	Зэй шәһәренң «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022 - 2026	Предприятиенң үз средстволары	500,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	Табигатьне саклау законнарын үтәү
3.1.5	1-4 класслы хәвефлелектәге калдыклар белән эш итүгә лицензияне яңадан рәсмиләштерү	Зэй шәһәренң «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022 - 2026	Предприятиенң үз средстволары	500,0	500,0	-	-	-	-	-	Табигатьне саклау законнарын үтәү
3.1.6	Икенчел калдыкларны тапшыру (макулатура, резина, чүпрәк-чапрак һ. б.)	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенң үз средстволары	225,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	Күмелә торган калдыкларны киметү
3.1.7	Житештерү процессының үзгәрешсезлеге турында техник хисап	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенң үз средстволары	125,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	Табигатьне саклау законнарын үтәү
3.1.8	Куркыныч калдыкларның паспортларын эшләү	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенң үз средстволары	50,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	Табигатьне саклау законнарын үтәү
3.1.9	Карьерларны рекультивацияләү + тех.контроль (Поповка карьеры) Поповка авыл жирлегә	ЗМР Башкарма комитеты	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	2703	550	653	500	500	500	500	Туфракның ундырышлы катламын торгызу

3.1.10	Карьерларны рекультивацияләү + тех.контроль (Поповка карьеры) Поповка авыл жирлеге	ЗМР Башкарма комитеты	2022 – 2026	ЗМР бюджеты (2022 елның файдаланылмаган акчалары исәбенә табигатьне саклау чараларын гамәлгә ашыру)	379,84		379,84				Туфракның уңдырышлы катламын торгызу
3.1.11	Зэй шәһәре һәм Зэй районы территориясендә санкцияләnmәгән чүплекләрне бетерү	ЗМР Башкарма комитеты	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	3900	700	800	1000	700	700	Туфракның уңдырышлы катламын торгызу
3.1.12	Зэй шәһәре һәм Зэй районы территориясендә санкцияләnmәгән чүплекләрне бетерү	ЗМР Башкарма комитеты	2022 – 2026	ЗМР бюджеты (2022 елның файдаланылмаган акчалары исәбенә табигатьне саклау чараларын гамәлгә ашыру)	200		200				Туфракның уңдырышлы катламын торгызу

3.2. Жир ресурсларынан рациональ файдалану һәм саклау

3.2.1	Калдыклар белән эш итүдә житештерү контроле тәртибен эшләү	Зэй шәһәренен «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022 - 2026	Предприятиенен үз средстволары	200,0	100,0	-	100,0	-	-	Табигатьне саклау законнарын үтәү
3.2.2	Калдыклар белән эш итүдә житештерү контроле тәртибен эшләү	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенен үз средстволары	70,0			70,0			Табигатьне саклау законнарын үтәү

3.3. Яшелләндерү һәм үсемлекләр дөньясын саклау

3.3.1	Предприятие территориясен яшелләндерү	Зэй шәһәренен «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022 - 2026	Предприятиенен үз средстволары	380,0	100,0	70,0	70,0	70,0	70,0	Әйләнә-тирәлекнең пычрануын киметү
3.3.2	Предприятие территориясен яшелләндерү	«Зэй шикәре» ААЖ	2022 – 2026	Предприятиенен үз средстволары	50,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	Табигатьне саклау законнарын үтәү
3.3.3	Зэй шәһәре һәм районы территориясендә яшел үсентеләр сатып алу һәм утырту, агачларны санитар кнсу.	ЗМР Башкарма комитеты	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	3176,8	949,8	500	621	553	553	Әйләнә-тирәлекнең пычрануын киметү

4. Экологик тәрбия, белем биру һәм агарту эшчәнлеге

4.1	Эйләнә-тирә мохитне саклау мәсьәләләре буенча персоналның квалификациясен күтәрү	Зэй шәһәренең «ТЕХНО заводы» ЖЧЖ филиалы	2022 - 2026	Предприя тиенең үз средстволары	245,0	40,0	40,0	40,0	40,0	45,0	Табигатьне саклау эшчәнлегенең нәтижәлелеген арттыру
4.2	Халыкара жир көне, Экологик белемнәр көне, Урман көненә багышланган экологик акцияләр оештыру, «Эзләнү һәм казанышлар офыклары» фәнни-гамәли конференциясе, «Чиста урман», «Сьерчык оясы " экологик акцияләре		2022 – 2026	ЗМР бюджеты	50	50					Табигый бергәлек системасы һәм анда кешенең тоткан урыны турында тулы бер фәнни күзаллау һәм белемнәр формалаштыру
4.3	Күрсәтмә-экологик мәгълүмати материал әзерләү	«ТР ЗМР мэгариф идарәсе» МКУ	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	19	19					Экологик белем күтәрү
4.4	«Эко Зэй», «Чиста шәһәр – безнең эшебез», «Йолдызлы жыештыру», «Агач утырт!», «Яшьләр- чүпкә каршы», «Ага чишмә челтер-челтер», «оБЕРЕГай», «Шәһәр елгаларына - чиста ярлар», «Яшьтән табигать турында кайгыртык», «Кеше булып калыйк!» экологик акцияләре	«ТР ЗМР яшьләр эшләре идарәсе» МКУ	2022 – 2026	ЗМР бюджеты	30	30					Экологик белем күтәрү
4.5	9-11 сыйныф укучыларын профильле әзерләү буенча эш	«ТР ЗМР мэгариф идарәсе» МКУ	2022 - 2026	Мэгариф идарәсенең төп эшчәнлеген финанслау	чыгымнар сыз						Алынган экологик белемнәрне конкрет эш урынында, булачак һөнәри эшчәнлектә грамоталы файдалану
4.6	Мәктәп балаларына экологик белем бирү буенча авторлык программалары конкурсы уздыру	«ТР ЗМР мэгариф идарәсе» МКУ	2022 - 2026	Мэгариф идарәсенең төп эшчәнлеген финанслау	чыгымнар сыз						Укучыларны һәм укытучыларны табигатьне саклау буенча ижтимагый эшчәнлеккә жәлеп итү
4.7	Белем бирү учреждениеләре базасында оештырылган экологик отрядларның эшчәнлеген оештыру	«ТР ЗМР мэгариф идарәсе» МКУ	2022 - 2026	Мэгариф идарәсенең төп эшчәнлеген финанслау	чыгымнар сыз						Укучыларны гамәли экологик эшчәнлеккә жәлеп итү
4.8	Муниципаль бюджет средстволары				17052,64	3742,8	3882,84	3521,0	2953,0	2953,0	

